

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

ÚMLUVA O UZAVÍRÁNÍ SMLUV PROSTŘEDKY ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACE

Princip uzavírání smluv elektronicky je ve své podstatě stejný jako ten „klasický“. Spíše než vytvoření speciálních pravidel pro elektronické uzavírání smluv je tedy cílem připravované Úmluvy přizpůsobení stávajících pravidel novým podmínkám, přičemž je třeba vycházet především ze zájmů smluvních stran, a učinit tak proces co nejjednodušší při zachování právní jistoty účastníků. Je nutno poznamenat, že vyjednávací proces Úmluvy je teprve na začátku a není ještě definitivně rozhodnuto o konečném rozsahu Úmluvy.

Na půdě Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL), resp. její pracovní skupiny pro elektronický obchod, probíhá od loňského roku zajímavý vyjednávací proces, na jehož konci by měl být návrh mezinárodní Úmluvy o uzavírání smluv prostředky elektronické komunikace (Convention on Electronic Contracting). V roce 2001 zahájil UNCITRAL průzkum stávajících mezinárodních smluv a jejich použitelnost pro elektronické obchodování. Za základ pro novou Úmluvu byly potom určeny zejména dvě mezinárodní smlouvy, a to Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods) z roku 1980 a Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodu (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce) z roku 1996.

Princip uzavírání smluv elektronicky je ve své podstatě stejný jako ten „klasický“. Spíše než vytvoření speciálních pravidel pro elektronické uzavírání smluv je tedy cílem připravované Úmluvy přizpůsobení stávajících pravidel novým podmínkám, přičemž je třeba vycházet především ze zájmů smluvních stran, a učinit tak proces co nejjednodušší při zachování právní jistoty účastníků. Je nutno poznamenat, že vyjednávací proces Úmluvy je teprve na začátku a není ještě definitivně rozhodnuto o konečném rozsahu Úmluvy. Přestože byl původní záměr upravit pouze proces uzavírání smluv, nyní se zdá, že úprava bude širší a bude zahrnovat i další instituty s uzavíranou smlouvou související (např. změny a ukončení smlouvy, jednání předcházející uzavření smlouvy, upozornění na vady zboží apod.). Již teď je ale jasné, že Úmluva nebude upravovat otázky platnosti uzavírané smlouvy (zřejmě s výjimkou platnosti podmíněné formou úkonu).

Článek 1 současného pracovního návrhu stanoví, že Úmluva se vztahuje pouze na vztahy mezi subjekty, jejichž místa podnikání jsou v různých státech. Jedná se tedy o přímou úpravu vztahů s mezinárodním prvkem. Z působnosti Úmluvy budou dále vyňaty některé zvláštní druhy vztahů. Touto výjimkou budou spotřebitelské smlouvy a pravděpodobně i smlouvy licenční. V druhém případě si však UNCITRAL vyžádal stanoviska Světové organizace duševního vlastnictví a Světové obchodní organizace, na jejichž základě o případném vynětí licenčních smluv rozhodne později. Na jednání pracovní skupiny se objevila řada dalších návrhů na vynětí z působnosti Úmluvy - finanční transakce, převody nemovitostí, vztahy rodinného a dědického práva a další. Také o těchto návrzích bude definitivně rozhodnuto později.

Důležitým ustanovením je Článek 4 návrhu, který umožňuje stranám vyloučit působnost Úmluvy nebo její části. Takto pojatá smluvní svoboda se části pracovní skupiny jeví jako příliš široká a je možné, že bude omezena formulací použitou ve Vzorovém zákonu UNCITRAL o elektronickém obchodu - vyloučení nebo modifikace některého ustanovení je nepřípustná, pokud by byla v rozporu

s vnitrostátním právem.

Článek 5 návrhu Úmluvy obsahuje definice použitých pojmů. Spojením „data message“ (datová zpráva) označuje Úmluva informaci vytvořenou, odeslanou, přijatou nebo uloženou elektronicky nebo podobným způsobem. Za pozornost stojí definice odesílatele a adresáta datové zprávy; ta výslovně stanoví, že jím není osoba zprostředkující, tedy typicky např. osoba provozující mailový server, ale pouze skutečný a zamýšlený odesílatel (adresát) datové zprávy. Informační systém a automatizovaný informační systém jsou pojmy použité Úmluvou pro systémy zpracování datových zpráv (typicky počítač), přičemž v druhém případě se jedná o zpracování bez zásahu fyzické osoby.

Automatizovaným transakcím je věnován samostatný Článek 12 návrhu. Podle něj je automatizovaná transakce taková, při níž je alespoň jednou ze stran automatizovaný informační systém. Smlouvu tak vlastně jménem fyzické (nebo právnické) osoby uzavírá počítačový program. Zvláštní pozornost věnuje pracovní skupina otázce podstatného pochybení („material error“) fyzické (právnické) osoby při uzavírání smluv elektronicky. Odstavec 2 Článku 12 stanoví povinnost strany nabízející zboží nebo služby poskytnout druhé smluvní straně technické prostředky k opravě případných chyb ještě před uzavřením smlouvy. Odstavec 3 téhož článku stanoví, že smlouva uzavřená fyzickou (právnickou) osobou pomocí automatizovaného informačního systému druhé smluvní strany je neplatná, pokud se osoba dopustí podstatného pochybení v datové zprávě a i) automatizovaný informační systém neposkytl osobě možnost pochybení napravit nebo mu předejít, nebo ii) osoba upozorní stranu provozující automatizovaný informační systém na podstatné pochybení v datové zprávě, jakmile se o něm dozví. Pracovní skupina se shodla na tom, že termín „podstatné pochybení“ je nutné v dalším návrhu blíže specifikovat.

Postupu při interpretaci ustanovení Úmluvy se věnuje Článek 6 návrhu. Stanoví, že je třeba dbát na jednotný výklad Úmluvy a chránit dobrou víru v mezinárodním obchodu. Otázky výslovně Úmluvou neupravené se mají řídit principy na nichž Úmluva spočívá, a není-li jich, pak právem určeným pravidly mezinárodního práva soukromého, tedy tzv. kolizními normami.

Důležitým článkem návrhu, o němž se v rámci pracovní skupiny vede debata, je Článek 7 - Místo podnikání stran. Základním pravidlem (vyjádřeným i v Článku 14 návrhu) je povinnost smluvní strany výslovně stanovit své místo podnikání. To je pak považováno za skutečné místo podnikání, pokud nevyjde najevo, že strana má místo podnikání jinde. Toto ustanovení má zabránit účelovému umožnění/znemožnění aplikace Úmluvy jednou nebo oběma stranami. Přesná formulace tohoto odstavce bude však předmětem dalších jednání. Úmluva dále řeší situace, kdy má strana více než jedno místo podnikání. V takovém případě se za místo podnikání považuje místo, které má ke konkrétní transakci nejbližší vztah. Odstavce 4 a 5 Článku 7 pak stanoví, že 1) umístění technických prostředků a vybavení, nebo 2) registrace doménového jména v určitém státě nezakládají domněnku, že má strana v tomto státě své místo podnikání. Tato ustanovení mají zabránit nežádoucí situaci, kdy by strana měla jedno místo podnikání při uzavírání smlouvy elektronicky a jiné při „tradičním“ podnikání.

Zajímavý je Článek 9 návrhu, který řeší vázanost osoby vlastním návrhem na uzavření smlouvy, pokud takový návrh není určen konkrétní osobě, ale je přístupný širokému okruhu osob. Pracovní skupina zatím zastává stanovisko, že v takovém případě se jedná spíše o výzvu k podávání návrhů na uzavření smlouvy, pokud z okolností nevyplývá vůle nabízejícího být vázán přijetím návrhu zájemcem. Podle jiného návrhu by měly být z tohoto režimu vyčleněny automatizované transakce, kde by měl být zvolen opačný přístup - tedy presumpce vůle nabízejícího být nabídkou vázán. Protože v této otázce dosud neexistuje jednotná obchodní praxe a účelem Úmluvy není vytvářet nová pravidla, ale spíše vyjasnit a sjednotit ta stávající, ponechala pracovní skupina tuto otázku zatím otevřenou.

Článek 11 návrhu upravuje čas a místo odeslání a přijetí datové zprávy. Zpráva je odeslána v okamžiku, kdy vstoupí do informačního systému mimo kontrolu odesílatele, nebo osoby jednající jeho jménem. Pokud jde o přijetí, pracovní skupině se prozatím nepodařilo najít jednoduché řešení. Podle jednoho z návrhů by měla být zpráva považována za přijatou v okamžiku, kdy adresát získal možnost se s ní seznámit a zpracovat ji. V konečné podobě bude zřejmě Úmluva pracovat s pojmy „označený“ a „neoznačený“ informační systém (rozuměj určený a neurčený adresátem) a rozlišovat čas a místo přijetí zprávy v závislosti na tom, do kterého z těchto systémů byla odeslána.

Dalším ustanovením návrhu se budeme věnovat v některém z dalších článků pro e-pravo. Jak již bylo řečeno, vyjednávací proces je stále teprve na začátku a jistě dojde ještě k mnoha změnám ve znění návrhu (včetně číslování jednotlivých článků). Proces budeme dále sledovat a k tématu se vrátíme po listopadovém zasedání pracovní skupiny (17. - 21. ve Vídni). Zájemce o další informace odkazujeme na stránku www.uncitral.org.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobu](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. - jednatelé](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)